

Powstańcy z Myślenic i ziemi myślenickiej.

Piotr Pitala (zbiory Muzeum Niepodległości w Myślenicach).

Na liście powstańców styczniowych, którzy dołączyli do walki z armią rosyjską znajduje się późniejszy wiceburmistrz Myślenic Piotr Pitala. Przyszły urzędnik urodził się w mieście nad Rabą 27 czerwca 1847 roku. Do Powstania Styczniowego zgłosił się mając zaledwie 16 lat. Po insurekcji Pitala powrócił do Myślenic. Został mistrzem piekarskim i właścicielem piekarni. W czasach autonomii weteran zaangażował się w życie polityczne i społeczne rodzinnego miasta. Był członkiem rady miejskiej. W latach 1894 – 1903 pełnił funkcję zastępcy burmistrza. Były powstaniec należał również do założycieli myślenickiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. Piotr Pitala zmarł 10 maja 1930 roku. Spoczywa w grobowcu rodzinnym, znajdującym się na cmentarzu przy kościółku pw. św. Jakuba w Myślenicach.

W powstaniu, które wybuchło w 1863 roku, uczestniczył także za młodu Emil Schünke. Urodził się 17 stycznia 1848 roku w Myślenicach. Po insurekcji ukończył studia, zostając inżynierem. W Myślenicach prowadził działalność gospodarczą. Był m. in. właścicielem kamieniołomu na Skałce, jazu na Rabie oraz działki z młynem, którą później zakupił inny znany myślenicki przedsiębiorca – Jan Hołuj. Mieszkańcy Myślenic doceniali działalność dobroczynną Emila Schünke. Były powstaniec wyłożył duże środki finansowe na odnowę kościoła św. Jakuba. Ufundował m. in. kamienną dzwonnice oraz figurę Matki Bożej na bramie cmentarnej przy tej myślenickiej świątyni. Inżynier uczestniczył także w wielu inicjatywach społecznych w mieście na przełomie XIX i XX wieku. Schünke wraz

Grobowiec rodziny Pitalów na cmentarzu przy kościele pw. św. Jakuba w Myślenicach, na którym spoczywa uczestnik Powstania Styczniowego Piotr Pitala.

z innym byłym powstańcem Andrzejem Markiem założył w 1873 roku Myślenickie Towarzystwo Straży Ogniowej Ochotniczej. Był również jednym z założycieli powstałego w połowie lat 90-tych XIX wieku Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Myślenicach. Emil Schünke zmarł 29 maja 1907 roku.

Powstańcami pochodzącymi z Myślenic byli Edmund Bieńkowski i Edward Cwierzewicz. Ten pierwszy urodził się w 1835 roku. W Powstaniu Styczniowym walczył pod rozkazami Leona Czechowskiego i Marcina Borelowskiego. Bieńkowski był uczestnikiem bojów nad Tanwią pod Panasówką i Batorzem.

Edward Cwierzewicz urodził się w Myślenicach w 1844 roku. W czasie powstania służył najpierw w oddziale Langiewicza. Brał udział w bitwach pod Chrobrzem i Grochowiskami. Następnie walczył w oddziale Józefa Romockiego, biorąc udział w bitwie pod Szciami stoczonej 7 maja 1863 roku. Później Cwierzewicz awansował na porucznika. Służył w oddziale Aleksandra Waligórskiego, gdzie był adiutantem powstańczego oficera majora Rappa. Po upadku powstania Cwierzewicz został aresztowany przez Austriaków i skazany na rok ciężkiego więzienia. Wyrok odsiedział w więzieniu w Wiśniczu. Po uwolnieniu był powstaniec objął funkcję rządcy dóbr.

Emil Schünke (zbiory Muzeum Niepodległości w Myślenicach)

Wśród uczestników insurekcji znalazł się także Walenty Janowski urodzony w 1839 roku w Myślenicach. W czasie powstania służył w oddziale Mariana Langiewicza. Został ranny i trafił do szpitala w Olkuszu, skąd uciekł. Janowski zmarł w 1889 roku.

W Powstaniu Styczniowym brał udział także Aleksander Bisztyga. Był kowalem pochodzącym z zaboru rosyjskiego. Po upadku powstania przeniósł się do Galicji. Mieszkał w Niepołomicach. W 1887 roku Bisztyga osiadł w Dolnej Wsi koło Myślenic. Tam weteran powstania otworzył kuźnię i warsztat ślusarski. Był protoplastą myślenickiej rodziny Bisztygów.

W Powstaniu Styczniowym brał udział także Aleksander Bisztyga. Był kowalem pochodzącym z zaboru rosyjskiego. Po upadku powstania przeniósł się do Galicji. Mieszkał w Niepołomicach. W 1887 roku Bisztyga osiadł w Dolnej Wsi koło Myślenic. Tam weteran powstania otworzył kuźnię i warsztat ślusarski. Był protoplastą myślenickiej rodziny Bisztygów.

Tablica epitafijna Emila Schünke, znajdujące się w kościele św. Jakuba na Stradomiu w Myślenicach.

W Myślenicach zmarł inny uczestnik insurekcji z 1863 roku Michał Paleczny. Po powstaniu był leśniczym. Zmarł w 1893 roku w wieku 58 lat.

Uczestnikami Powstania Styczniowego było również kilka osób pochodzących z miejscowości leżących niedaleko Myślenic. Powstańcem z Sułkowic był urodzony w 1846 roku Józef Bochenek.

Wykonywał zawód subiekta handlowego. W czasie powstania brał udział w bitwie pod Skałą, którą stoczono 5 marca 1863 roku. W boju tym Bochenek został ranny w prawą rękę. Za udział w powstaniu został w Krakowie aresztowany i internowany przez Austriaków.

Uczestnikiem insurekcji z Zawady był Jan Norek. W czasie powstania trafił do rosyjskiej niewoli i został zesłany w głąb Rosji. Norek powrócił z zesłania 25 listopada 1866 roku. Tego dnia został odstawiony przez Rosjan do granicy austriackiej.

Kolejni dwaj powstańcy byli związani z Dobczycami. Pierwszym z nich był Ludomił Andrusikiewicz,

artyście i rzeźbiarzu, urodzony w 1844 roku. W Dobczycach był właścicielem apteki. Z tego miasta pochodził także student Jan Kulma. Tak jak przyszły myślenicki burmistrz Andrzej Marek, był on uczestnikiem bitwy pod Miechowem. W stoczonym 17 lutego 1863 boju, który zakończył się klęską powstańców, Jan Kulma poległ.

W Powstaniu Styczniowym brali udział również: Antoni Raszowski z Raciechowiec, Marcin Kania z Bieńkowiec oraz Artur Rayski z Czaśławia.

Myślenice nie zapomniały o uczestnikach powstańczego zrywu sprzed 158 lat. W 2015 roku przy kościele pw. św. Jakuba w Myślenicach stanęła tablica Małopolskiego Szlaku Powstania Styczniowego. Powstanie tablicy i umieszczenie miasta na Małopolskim Szlaku Powstania Styczniowego było inicjatywą dwóch myślenickich instytucji Gimnazjum nr 1 oraz Muzeum Regionalnego „Dom Grecki” (obecnie Muzeum Niepodległości w Myślenicach).

Dr Andrzej Małyśa.

Tablica Małopolskiego Szlaku Powstania Styczniowego znajdująca się przy kościele pw. św. Jakuba w Myślenicach.